

CARTA DE LA LEIPZIG pentru orașe europene durabile

Adoptată cu ocazia reuniunii ministeriale informale privind dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială de la Leipzig, din 24 și 25 mai 2007

PREAMBUL

Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile este un document al statelor membre, întocmit cu participarea largă și transparentă a factorilor europeni interesați. Cunoscând provocările și șansele, precum și diferitele contexte istorice, economice, sociale și ecologice ale orașelor europene, miniștrii statelor membre responsabili cu dezvoltarea urbană au convenit o serie de principii și strategii comune pentru politica de dezvoltare urbană. Miniștrii se angajează:

- să inițieze o dezbatere politică în statele lor respective despre cum pot fi integrate principiile și strategiile Cartei de la Leipzig pentru orașe europene durabile în politicile de dezvoltare naționale, regionale și locale,
- să folosească instrumentul dezvoltării urbane integrate și structurile de guvernanță indispensabile realizării acesteia și, în acest scop, să creeze cadrul necesar la nivel național și
- să promoveze o organizare teritorială echilibrată, bazată pe o structură urbană europeană policentrică.

Miniștrii mulțumesc Președinției germane pentru elaborarea raportului intitulat „Dezvoltarea urbană integrată, condiție a succesului dezvoltării durabile a orașelor” și a studiilor intitulate „Strategii de îmbunătățire a mediului fizic în zonele urbane defavorizate”, „Consolidarea economiei locale și a pieței locale a forței de muncă în zonele urbane defavorizate”, „Educație proactivă și politici de educație a copiilor și tinerilor din zonele urbane defavorizate” și „Transportul urban durabil și zonele urbane defavorizate”, studii care conțin exemple de bune practici din Europa. Aceste studii vor ajuta orașele de toate dimensiunile să pună în aplicare în mod eficient principiile și strategiile stabilite în Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile.

Miniștrii declară:

Noi, miniștrii responsabili cu dezvoltarea urbană în statele membre ale Uniunii Europene, considerăm că orașele europene de toate dimensiunile reprezintă bunuri economice, sociale și culturale de valoare și de neînlocuit.

În scopul de a proteja, consolida și dezvolta în continuare orașele noastre, susținem cu tărie Strategia UE de dezvoltare durabilă, pe baza Programului de acțiune de la Lille, a acquisului de la Rotterdam privind dezvoltarea urbană și a Acordului de la Bristol. Pentru realizarea acestui obiectiv, toate dimensiunile dezvoltării durabile trebuie să fie luate în considerare simultan și în egală măsură. Din aceste dimensiuni fac parte prosperitatea economică,

echilibrul social și un mediu sănătos. În același timp, atenția ar trebui să se îndrepte și asupra dimensiunilor culturale și sanitare. De asemenea, capacitatea instituțională a statelor membre trebuie luată atent în considerare.

Orașele noastre dețin calități culturale și arhitecturale unice, forțe puternice de incluziune socială și posibilități excepționale de dezvoltare economică. Orașele reprezintă centre de cunoaștere și surse de creștere și inovație. În același timp însă, orașele suferă de probleme demografice, inegalitate socială, de excluderea socială a unor categorii specifice de populație, de o lipsă de locuințe adecvate și accesibile ca preț și de probleme de mediu. Pe termen lung, orașele nu-și vor putea îndeplini funcția de motoare ale progresului social și ale creșterii economice în sensul Strategiei Lisabona, dacă nu va fi menținut echilibrul social în interiorul orașelor și între orașe, păstrând diversitatea culturală și stabilind standarde de calitate ridicate în domenii precum designul urban, arhitectura și mediul.

Avem tot mai mult nevoie de strategii integrate și de acțiuni coordonate între toate persoanele și instituțiile implicate în procesul de dezvoltare urbană, care depășește limitele orașelor individuale. Fiecare nivel de guvernare - local, regional, național și european - are o responsabilitate pentru viitorul orașelor noastre. Pentru a face cu adevărat eficientă guvernarea la mai multe niveluri, trebuie să îmbunătățim coordonarea politicilor sectoriale și să dezvoltăm un nou simț al responsabilității pentru politica integrată de dezvoltare urbană. De asemenea, trebuie să ne asigurăm că aceia care, la toate nivelurile, lucrează la elaborarea acestor politici dobândesc competențele și cunoștințele generale și transdisciplinare necesare pentru a contribui la dezvoltarea orașelor pentru a deveni comunități durabile.

Salutăm călduros afirmațiile și recomandările stabilite de Agenda Teritorială a Uniunii Europene, precum și activitatea instituțiilor europene care promovează o abordare integrată a problemelor urbane. Apreciam „angajamentele de la Aalborg” ca fiind o contribuție de valoare la acțiunea strategică și coordonată la nivel local, precum și concluziile Forumului european pentru politici arhitecturale privind „cultura construcțiilor”, din 27 aprilie 2007. Luăm act de Carta europeană „Rețeaua Vital Cities”.

Recomandăm:

I. Să se utilizeze mai intens abordările integrate ale politicii de dezvoltare urbană

Pentru noi, politica integrată de dezvoltare urbană înseamnă luarea în considerare, simultană și echitabilă, a tuturor preocupărilor și intereselor relevante pentru dezvoltarea urbană. Politica integrată de dezvoltare urbană este un proces în care sunt coordonate aspectele spațiale, sectoriale și temporale ale domeniilor cheie ale politicii urbane. Implicarea actorilor economici, a factorilor interesați și a publicului larg este esențială.

Politica integrată de dezvoltare urbană este o condiție-cheie pentru punerea în aplicare a Strategiei UE pentru dezvoltare durabilă. Punerea în aplicare a acestei strategii reprezintă o sarcină de efectuat la nivel european, care însă trebuie să ia în considerare atât condițiile și necesitățile locale, cât și subsidiaritatea.

Reconcilierea intereselor, facilitată de o politică integrată de dezvoltare urbană, constituie baza viabilă pentru un consens între stat, regiuni, orașe, cetățeni și actori economici. Punând laolaltă cunoștințe și resurse financiare, fondurile publice reduse pot fi utilizate mai eficient. Investițiile publice și private vor fi mai bine coordonate. Politică integrată de dezvoltare urbană implică actori din afara administrației și permite cetățenilor să joace un rol activ în modelarea mediului lor de viață imediat. În același timp, aceste măsuri pot conduce la o mai mare siguranță a planificării și a investițiilor.

Recomandăm ca orașele europene să întocmească programe integrate de dezvoltare urbană pentru oraș ca un tot unitar. Aceste instrumente de planificare orientate spre punerea în aplicare ar trebui:

- să descrie punctele tari și punctele slabe ale orașelor și cartierelor, pe baza unei analize a situației actuale,
- să definească obiective de dezvoltare coerente pentru zona urbană și să dezvolte o viziune pentru oraș,
- să coordoneze diferite planuri și politici districtuale, sectoriale și tehnice și să se asigure că investițiile planificate vor contribui la promovarea unei dezvoltări echilibrate a zonei urbane,
- să coordoneze și să concentreze din punct de vedere spațial utilizarea fondurilor de către actorii din sectorul public și privat și
- să fie coordonate atât la nivel local, cât și la nivel regional și să implice cetățenii și alți parteneri care pot contribui substanțial la dezvoltarea calității economice, sociale, culturale și ecologice a fiecărei zone.

Coordonarea între nivelul local și cel regional trebuie întărită. Scopul este acela de a stabili un parteneriat egal între orașe și zone rurale, precum și între orașe mici, medii și mari și orașele foarte mari în cadrul orașelor-regiuni sau al zonelor metropolitane. Problemele și deciziile de politică urbană nu mai trebuie privite izolat, la nivelul fiecărui oraș. Orașele noastre trebuie să fie puncte focale de dezvoltare regională și să își asume responsabilitatea pentru coeziunea teritorială. Din acest motiv, ar fi util ca orașele să formeze o rețea mai strânsă la nivel european.

Politica integrată de dezvoltare urbană ne pune la dispoziție un set de instrumente care, în numeroase orașe europene, și-au dovedit deja utilitatea în crearea unor structuri de guvernare moderne, eficiente și deschise colaborărilor. Acestea sunt indispensabile pentru creșterea competitivității orașelor europene. Aceste instrumente facilitează coordonarea din timp a dezvoltării locuințelor, economiei, infrastructurii și serviciilor, ținând seama, printre altele, de impactul îmbătrânirii și migrației populației și de condițiile de politică energetică.

În cadrul unei politici integrate de dezvoltare urbană, considerăm că următoarele strategii de acțiune au o importanță capitală în creșterea competitivității orașelor europene:

Crearea și asigurarea unor spații publice de bună calitate

Calitatea spațiilor publice, a peisajelor urbane antropice, a arhitecturii și a urbanismului joacă un rol important în condițiile de trai ale populațiilor citadine. Ca factori de localizare „slabi”, aceste elemente sunt importante în atragerea întreprinderilor din domeniul industriei bazate pe cunoaștere, a forței de muncă creative și calificate și a turiștilor. Din acest motiv, trebuie să se intensifice interacțiunea dintre arhitectură, planificarea infrastructurii și planificarea urbană, pentru a crea spații publice atrăgătoare, orientate spre utilizator, și pentru a ajunge la un nivel înalt în ceea ce privește mediul de viață, cultura arhitecturală (*Baukultur*). Cultura arhitecturală trebuie înțeleasă, în sensul cel mai larg al cuvântului, ca sumă a tuturor aspectelor culturale, economice, tehnologice, sociale și ecologice care influențează calitatea și procesul de planificare și de construcție. Această abordare nu trebuie limitată însă la spațiile publice. O astfel de *Baukultur* este necesară pentru oraș ca întreg și pentru împrejurimile sale. Atât orașele, cât și autoritățile trebuie să-și exercite influența. Acest lucru este deosebit de important pentru protejarea patrimoniului arhitectural. Clădirile istorice, spațiile publice, precum și valoarea urbană și arhitecturală pe care acestea o reprezintă trebuie protejate.

Crearea și protejarea unor spații urbane, infrastructuri și servicii funcționale și bine proiectate reprezintă sarcini care trebuie abordate în comun de stat, autorități locale și regionale, precum și de cetățeni și întreprinderi.

Modernizarea rețelelor de infrastructuri și creșterea eficienței energetice

Un transport urban durabil, accesibil și abordabil ca preț, cu legături coordonate către rețelele regionale de transport, poate avea o contribuție esențială la calitatea vieții, a localizării și a mediului. O atenție deosebită ar trebui acordată gestionării traficului și creării de legături între diferitele moduri de transport, inclusiv infrastructurii destinate cicliștilor și pietonilor. Transportul urban trebuie reconciliat cu diferitele cerințe legate de zonele de locuit, de cele de birouri, de mediu și de spațiile publice.

Infrastructura tehnică, în special aprovizionarea cu apă, rețeaua de canalizare și alte rețele urbane, trebuie îmbunătățită din timp și adaptată nevoilor de schimbare, pentru a putea întâmpina cerințele viitoare legate de o calitate de viață ridicată în mediul urban.

Eficiența energetică, utilizarea rațională a resurselor naturale și gestionarea eficientă din punct de vedere economic a echipamentelor constituie cerințe cheie pentru durabilitatea serviciilor publice de utilități. Eficiența energetică a clădirilor trebuie sporită. Acest aspect

privește atât clădirile existente, cât și clădirile noi. Renovarea locuințelor existente poate avea un impact semnificativ asupra eficienței energetice și asupra îmbunătățirii calității vieții rezidenților. O atenție sporită trebuie acordată clădirilor din pre-fabricate, clădirilor vechi sau clădirilor de o slabă calitate. Rețelele de infrastructură optimizate și performante și clădirile eficiente din punct de vedere energetic vor reduce costurile atât pentru întreprinderi, cât și pentru cetățeni.

O bază de pornire pentru utilizarea eficientă și durabilă a resurselor este reprezentată de o structură compactă a locuințelor. Aceasta poate fi obținută printr-o planificare spațială și urbană care să înlăture dispersarea urbană, printr-un control al ofertei de terenuri și al dezvoltării de tip speculativ. S-a dovedit a fi durabilă îndeosebi strategia de realizare, în zonele urbane, a unui mix funcțional între locuințe, spații de muncă, educație, aprovizionare și activități recreative.

Orașele trebuie să contribuie la asigurarea și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor lor și a gradului propriu de atractivitate atât ca factori de localizare pentru întreprinderi, utilizând tehnologii sofisticate ale informației și comunicațiilor în domenii ca educația, ocuparea forței de muncă, serviciile sociale, sănătatea, siguranța și securitatea, cât și ca mijloace de îmbunătățire a guvernării urbane.

Orașele noastre trebuie să fie capabile să se adapteze, pentru a face față pericolului reprezentat de schimbarea climatică. O dezvoltare urbană bine proiectată și planificată poate antrena o creștere economică bazată pe un nivel scăzut de emisii de dioxid de carbon (CO₂), poate îmbunătăți calitatea mediului și reduce emisiile de carbon. Orașele trebuie să atingă aceste rezultate prin măsuri inovatoare de prevenire, compensare și adaptare, care, la rândul lor, vor contribui la dezvoltarea de noi industrii și întreprinderi cu nivel scăzut de emisii de CO₂.

Inovația proactivă și politicile educaționale

Orașele sunt propice creării și diseminării de cunoaștere. Exploatarea la maximum a potențialului de cunoaștere al unui oraș depinde de calitatea educației preșcolare și școlare, de posibilitățile de transfer oferite de sistemele de educație și formare, precum și de rețelele sociale și culturale, de posibilitățile de învățare pe parcursul întregii vieți, de calitatea învățământului universitar și a institutelor de cercetare neuniversitare și de rețeaua de transfer existentă între industrie, întreprinderi și comunitatea științifică.

Politica integrată de dezvoltare urbană poate contribui la îmbunătățirea acestor factori, de exemplu aducând laolaltă toți factorii interesați, susținând rețele și optimizând structurile de localizare. Dezvoltarea urbană integrată promovează dialogul social și intercultural.

Strategiile integrate de dezvoltare urbană, managementul urban participativ și o bună guvernare pot contribui atât la utilizarea eficientă a potențialului orașelor europene, în special în ceea ce privește competitivitatea și creșterea, cât și la reducerea disparităților

intra- și inter-cartiere. Aceste strategii oferă cetățenilor posibilități de participare socială și democratică.

II. Să se acorde o atenție specială zonelor defavorizate în contextul orașului ca tot unitar

Orașele se confruntă cu provocări majore, în special în legătură cu schimbările în structurile economice și sociale și cu globalizarea. Problemele specifice sunt, printre altele, nivelul ridicat al șomajului și fenomenele de excluziune socială. În cadrul unui oraș, pot exista diferențe considerabile între diferitele zone urbane atât în ceea ce privește posibilitățile economice și sociale, cât și în ceea ce privește calitatea mediului. În plus, diferențele sociale și diferențele între nivelurile de dezvoltare economică continuă adesea să crească, ceea ce contribuie la situații de dezechilibru în orașe. O politică de integrare socială care să contribuie la reducerea inegalităților și la prevenirea excluziunii sociale va fi cea mai bună garanție pentru menținerea siguranței în orașele noastre.

În îndeplinirea obiectivelor de coeziune socială și integrare în orașe și zone urbane, politici bine concepute de construire de locuințe sociale pot fi instrumente eficiente. Locuințe sănătoase, adecvate și accesibile ca preț pot face ca aceste cartiere să devină mai atractive atât pentru tineri, cât și pentru bătrâni. Aceasta ar contribui, de asemenea, la stabilitatea în cartiere.

Este mai bine să se observe semnalele de alarmă timpurii și să se ia măsuri imediate și eficiente de remediere a situației. Această abordare economisește resurse. O dată ce o zonă a început să decadă, costul și dificultatea inversării tendinței pot fi, de multe ori, mai ridicate. Guvernul trebuie să ofere locuitorilor respectivelor zone afectate cadrul general și stimulente pentru reabilitare. Implicarea activă din partea rezidenților și un dialog mai bun între reprezentanți politici, rezidenți și actorii economici sunt esențiale pentru identificarea celei mai bune soluții pentru fiecare zonă urbană defavorizată.

Pe acest fundal, considerăm că următoarele strategii de acțiune, incluse într-o politică integrată de dezvoltare urbană, sunt cruciale pentru zonele urbane defavorizate:

Urmărirea unor strategii de dezvoltare a mediului fizic

Activitățile economice și investițiile, pe de-o parte, și structurile urbane de înaltă calitate, un mediu construit sănătos și o infrastructură modernă și eficientă, pe de altă parte, se află în strânsă legătură. Din acest motiv, este necesar să se îmbunătățească posibilitățile de locuire existente în zonele defavorizate, în ceea ce privește designul, condițiile fizice și eficiența energetică. Îmbunătățirea standardelor de locuit pentru noile clădiri, precum și pentru clădirile din pre-fabricate existente sau pentru clădirile vechi și de o slabă calitate, poartă cu sine cel mai mare potențial de creștere a eficienței energetice în cadrul UE și, astfel, de combatere a schimbărilor climatice.

Pentru a mări durabilitatea investițiilor în îmbunătățirea mediului fizic, acestea trebuie să fie înglobate într-o strategie de dezvoltare pe termen lung care să includă, printre altele, investițiile publice și private ulterioare.

Consolidarea economiei locale și a politicii locale privind piața forței de muncă

Măsurile de asigurare a stabilității economice a zonelor defavorizate trebuie, de asemenea, să exploateze forțele economice endogene aflate în cadrul acelor zone. În acest context, piața forței de muncă și politicile economice gândite special pentru a veni în întâmpinarea nevoilor zonelor defavorizate vor reprezenta instrumentele cele mai potrivite. Obiectivul este crearea și asigurarea de locuri de muncă și facilitarea creării de noi întreprinderi. Posibilitățile de acces la piața locală a forței de muncă trebuie în mod special să fie îmbunătățite prin oferirea de posibilități de formare adaptate cerințelor pieței. De asemenea, trebuie să se facă uz în mai mare măsură de șansele de angajare și formare în economia etnică.

Uniunea Europeană, statele membre și orașele sunt chemate să creeze condiții și instrumente mai bune pentru consolidarea economiilor locale și, în același timp, a piețelor locale ale forței de muncă, în special prin promovarea economiei sociale și prin oferirea de servicii de calitate cetățenilor.

Educația proactivă și politicile de pregătire a copiilor și tinerilor

Un punct de pornire crucial pentru îmbunătățirea situației zonelor defavorizate din orașe este îmbunătățirea situației educației și formării în cadrul comunităților locale, în combinație cu o serie de politici proactive în favoarea copiilor și tinerilor.

Trebuie asigurate mai multe posibilități de educație și formare în zonele dezavantajate, iar acestea trebuie să fie adaptate nevoilor și lipsurilor copiilor și tinerilor din acele zone. Prin intermediul unei politici focalizate pe copii și tineri construite conform cerințelor zonei sociale în care trăiesc aceștia, trebuie să contribuim la sporirea șanselor copiilor și tinerilor locuitori ai zonelor defavorizate de a participa și de a-și realiza ambițiile și să garantăm șanse egale pe termen lung.

Promovarea unui transport urban eficient și la prețuri accesibile

Multe cartiere dezavantajate duc și povara lipsei de legături de transport și a problemelor de mediu, ceea ce le reduce și mai mult gradul de atractivitate. Dezvoltarea unui sistem de transport eficient și abordabil ca preț va oferi rezidenților acestor zone posibilitatea de a se bucura de acces egal la mobilitate ca și ceilalți cetățeni.

Pentru a atinge acest scop, planificarea transportului și gestionarea traficului din aceste zone trebuie să reducă progresiv impactul negativ al transportului asupra mediului și să

organizeze transportul în așa fel încât să integreze mai bine aceste cartiere în oraș și în regiune în ansamblu. În acest scop, rețele destinate cicliștilor și pietonilor vor fi de asemenea utile.

Cu cât reușim mai bine să stabilizăm din punct de vedere economic zonele defavorizate, să le integrăm social și să îmbunătățim mediul fizic și infrastructura de transport, cu atât cresc șansele ca orașele noastre să rămână locuri de progres social, creștere și inovație pe termen lung.

Dorim să subliniem următoarele aspecte:

Politica de dezvoltare urbană ar trebui elaborată la nivel național, iar stimulii pentru soluții inovatoare ar trebui creați atât la nivel național, cât și la celelalte niveluri.

Orașele noastre au nevoie de acțiuni de o amploare suficientă pentru a răspunde cerințelor locale într-un mod responsabil și cu o bază financiară solidă, care să aducă stabilitate pe termen lung. Din acest motiv, este important ca statele membre să aibă posibilitatea de a folosi fondurile structurale europene pentru programe integrate substanțiale de dezvoltare urbană. Utilizarea acestor fonduri ar trebui să se concentreze pe dificultățile și potențialul specifice fiecărui oraș și să ia în considerare atuurile, dificultățile și elementele specifice fiecărui stat membru. Dacă nu le dețin încă, va trebui ca autoritățile locale să dezvolte competențele și eficiența necesare punerii în aplicare a politicilor integrate de dezvoltare urbană, inclusiv în vederea îndeplinirii standardelor generale de calitate și durabilitate a mediului construit.

Posibilități promițătoare de creștere a eficienței surselor convenționale de finanțare naționale și europene sunt oferite de noile inițiative ale UE, JESSICA și JEREMIE, care susțin crearea unor fonduri de dezvoltare urbană și a unor fonduri pentru IMM-uri, utilizând instrumente de inginerie financiară în scopul creșterii participării capitalului privat la punerea în aplicare a strategiilor integrate de dezvoltare urbană.

La nivel național, structurile guvernamentale trebuie să recunoască într-un mod mai clar importanța orașelor în îndeplinirea obiectivelor naționale, regionale și locale și impactul politicilor lor asupra acestora. Eforturile structurilor guvernamentale responsabile cu diversele sectoare care au un impact asupra problemelor urbane trebuie să fie mai bine coordonate și integrate, astfel încât să se completeze reciproc și să nu intre în conflict.

Subliniem importanța unor schimburi sistematice și structurate de experiență și cunoștințe în domeniul dezvoltării urbane durabile. Solicităm Comisiei Europene să prezinte rezultatul schimbului de bune practici pe baza principiilor Cartei de la Leipzig la viitoarea conferință sub auspiciile inițiativei „Regiunile, actori ai schimbării economice”. În plus, avem nevoie de o platformă europeană care să reunească cele mai bune practici, statistici, analize comparative, studii, evaluări, proceduri de evaluare reciprocă și alte cercetări în domeniul urban, pentru a susține actorii implicați în dezvoltarea urbană la toate nivelurile și în toate sectoarele. Vom continua să promovăm și să intensificăm schimbul de cunoștințe și

experiență între factorii de decizie politici, practicieni și cercetători la nivel local, regional, național și european, pentru a consolida dimensiunea urbană a Strategiei UE pentru dezvoltare durabilă, a Strategiei Lisabona și a Strategiei europene pentru ocuparea forței de muncă.

Europa are nevoie de orașe și regiuni puternice și în care să se trăiască bine.
